

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, September' 3dikán, 1822.

Török Birodalom.

Zantából Júl. 4—22dikig terjedő tudósítások, az Albániai és szomszéd tartományokbeli hadi történetekről szólnak, 's a' Corfuból 's Konstanziánápolynból közelebb vettekkel semmi nevezetes ellenkezésben nincsenek, sőt azokat több pontokban erősítik és világosítják. Míg addig, míg csak a' Törököknek Morea ellen tett hadimunkáikat egész egybefüggésben nem láthatni, lehetetlen egyes tudósításokból helyes következtetéseket húzni azok iránt, ha bár a' tudósítások olly hitelesek is, mint a' jelenvalók. Különböznö következendő tudósításoknak kivonásai elegendő tárgyat adnak érdemes Olvasójinknak, hogy magokat a' dolgoknak valóságos állapotjában előre is orientálhassák.

Churschid Basa sokáig azon reménységgel volt, hogy Suli várának bévétele 's a' Sulioták' teljes meghódoltatása által véget vethet az Albániai hadnak. Több ízben közel is vala céljához; mert a' Sulioták szint úgy nem barátjai a' Görögöknek, mint egyéb Albániai népségek 's csak hasznokra akarták fordítani azoknak segítségeket, legkisebb részt sem vévén Insurrectiojokban, hogy majd így annál drágábban fizessék meghódoltatásukat a' Törökök, 's engedelmességre is hajlottak volna már régen a' Porta iránt, ha ez meg egyezett volna kivánságokban. Azonban Jún. elején annyira megakadtak 's olly nagy szűkit látták az eleségnek, hogy capitulálásra készeknek mutatták magokat,

's Churschid Basa valóban azt is hitte, hogy Suli alatt, mellyet ostromolt, a' Capitulatiót Jún. 7d. végre hajthatja. De az Albániaiaknak éppen ez idő tájban igertek hatalmas segítséget az Insurgensek, mellynél fogva rövid idő alatt egész Albániai elfoglalhatóknék. Hittek a' szep igéretnek a' Sulioták 's az alkudozás félbe szakadt. Churschid Basa pedig, ki azt hitte, hogy Theszáliában, hova számos seregeket gyűjtött, nagyobb szükség van jelenlétére, az Albániai had' vezérlését Al Hadvezéreire Omer és Mehmed Basákra bizta, Jún. 17d. elindult Janinából 's Trikalán keresztül Lariszszába ment.

Azalatt Maurocordato Missolungiból néhány apró Insurgens-csapatokat küldött részszerint az Aetai Ország-útra, részszerint a' Prevesa és Parga közti part-ra. A' fő expeditiót, melly Suli' felszabadítására volt rendelve Marco Bozzari Ezeredesre bizta, a' ki elő is nyomult szinte Carvaszszeraig, de a' honnan visszaveretett, 's a' Chimaera 's Combotti Arta' szomszédságában eső bérczeken foglalt helyet valami 5000 emberrel. E' tájon Placa, utóbb Patta mellett támadta meg Júl. közepén Omer Basa az Insurgenseket, 's rajtok két elválasztó ütközetben győzedelmeskedett. Maurocordato, Bozzarival ki karján nehéz sebet kapott, futásnak eredt, 's Vrachoria 's Landaccon keresztül Missoluginak vette újját. Az Insurgenseknek a' bérczeken szélyel ögyelgő csapatjai próbálhatnak még némelly kis ellentállást, de valami nevezetes dologhoz nem kezd-

hetnek, 's kivált Omer Basát, ki az említett útközetek után 15000 emberét Artába öszvegyűjtvén, Missolongi felé marsíroz, útjában éppen nem akadályoztathatják.

Maurocordatónak tengeri operációi sem voltak szerencsésebbek. A' Fanari mellett (Prevesa és Parga közt) valami 1500 számmal kikötött seregek eleinte tetek egy kis előmenetelt, melly által nemcsak a' Sulioták elesztettek új ellentállásra, hanem sok Pargai lakosok is Corfuból Epirusba menvén, szerencsétlenséget vonta magokra. Mert csak hamar megfordult a' dolog. Egyesülvén t. i. a' Samidák a' Gliscii Török Gaznizzal, az Insurgensek 's a' velek tartókon tökéletes győzedelmet vettek. Melly alkalmatossággal a' többek közt a' Mainai Beynek testvére is, egy igen nevezetes ember, elesett, 's Júl. 20d. Missolongiban pompásan eltemettezt.

Patrasnál sem állottak különben az Insurgensek dolgai. Colocotrinít, ugyan is, ki ezen fontos helynek ostromát kermányozta, annyira vitte fegyveres bajtársainak engedelmessége 's féltékenységé, és azon számtalan kabalák, mellyeknek naponkint ki volt tétetve, hogy hivei közül 300 főből álló Gárdár formált a' végre, hogy az oroszok való meggyilkoltatástól ment lehessen. Egyik követé a' másikat érte a' Senátusnál, hogy számára segítség küldetnék; de csak a' levé a' válasz, hogy másutt is kell az ember. Heves szóváltás történvén közte 's kincstármester Landi között, 300 Gárdájával Gasztuniba vonta vissza magát. Csakhamar ezután megtámadta Mehmed Basa Petrasból a' Görög táborn, 's Ezeredes Petimeszszát egy omladozott várba szorította, hol alkalmasint rövid időn megadja magát.

Churschid Basa' plánuma, melly szerint a' Thesszaliái operációkhoz kezdett,

oda ment-ki, hogy Livadián keresztül, a' fél-sziget felé nyomulván, egyenesen Tripolizzába menjen. Végbe is ment plánumának egy része. A' szorosokon való általmenetelét, mellyek Thesszaliától Livadiát elválasztják, segítette úgy látszik az, hogy az ismeretes O dyszszeus elpártolt az Insurgensektől. Ez a' Vezér, régen törvén már a' Korinthusi Régenszerekre, arramerte vetni a' fejét, hogy két hozzája küldött Deputatust, Előkelő Alessio Nuzát és Kapitány Haverio Palascát megölette. Ezen tette után hazaérülónak hirdette, 's a' Metropoliták kimondták rá az átkot. Ekkor arra határozta magát, hogy a' Törökökkel együtt fogja a' dolgot.

Churschid Basa tíz nap olta Livadiában van. (A' Zentai tudósítás, mellyben ez közölterik, Júl. 22d. költ). A' Lapanói tengeréből két várai közt lévő kis Török Flotta nagy hasznára van a' Seraskier munkálódásainak. 8000 emberből álló sereget küldött szállító-hajókon Korinthusba, mellynek megjelenése az egész fél-szigetet rémülésbe hozta. Sok Moreai nevezetes familiák érkeztek a' napokban Zanába.

Azon három erősségek is, Korinthus, Napoli di Malvasia és Navarino, mellyeknek még birtokában vannak a' Görögök, a' mint mondják, kevés sereggel bírnak, 's az élelemnek 's puskapornak is szükít látják. (Napoli di Romania bévételéről szó sincs a' Zantei-tudósításokban. A' Spectateur Oriental állítása szerint azon hely valami hadi fortély által Török kéznél maradt. Konstanczinápolyban Aug. 12dikéig még ellenkezőt hittek).

Jussuf Basa (kinék elébbi állását nem tudni) Júl. 17d. vagy 18d. Vostitában (Morea éjszaki partján) volt, elpusztítá azon Várost, 's kevéssel azután Petriniz-

zát is, 's Korinthusnak tartott, mellytől már csak kevés mértföldnyire volt.

Egy Aug. 30d. Bécsbe érkezett 's Cor-fuból Aug. 6d. indult rövid levél azt állitja (de minden bővebb körülállás nélkül) hogy ott hiteles kútfőből olly hirt vettek, hogy Churschid Basa Korinthusból Tripolizza felé mentében, Argosba érkezett.

Spanyol Ország.

Madridból Aug. 14dikéről szőlő tudósítások szerint, mellyek Párizsba rendkívülvaló alkalmatossággal érkeztek, Aug. 20d. sok változások estek mind a' polgári mind a' katonai tisztségekben, még pedig egészen azon félnek ínye szerint, melly mostanában a' kormányt viszi. Generális Morillo, a' Madridi első Katona-osztály Fő Kapitányságától búcsút vett, 's helyébe Generális Copons y Navia nevezetett, az, a' ki a' Királyt 1814b. a' határ-szélen fogadta. Quirogát az eddig volt Ó-Castiliai Fő Kapitányt Generális Vives váltja fel, 's amaz ugyan azon tisztségbe Galiciába megyen. Villalba Se-villai, Marquis de Castel. Dorrius Cataloniai, 's Generális Porras Bilbaci Com-mendánsokká nevezettek. A' sok árulá-sairól ismeretes Gróf Abisbal Gyalogság Fő Inspectorává, Generális Ferras pedig Lovasság Fő Inspectorává lettek. Gróf Almodavár Valenciái Commendáns helyébe, ki hivataláról lemondott, Bárod' Andilla megyen. Generális O'Daly a' Leon szigetebeli Insurrectionnak egyik feje, a' negyedik Katona-osztály Vezérévé leve. Gróf Espeletta, hajdan Navarrai Vice Király, Sevilleba számhivettetett. A' Fináncz-miniszterség, mellyet Martinez Ur teljességgel el nem fogadott, Egea (vagy Eguia) Urra bízott.

Mind ezen híreknek nagyon örvend

a' Párizsi Constitutionnel, 's illy megjegyzéssel közli azokat: „Az új Ministerium tökéletesen megfelel a' körülállásoknak, 's olly hathatós eszközökhöz nyúl, mellyek a' Nemzetnek becsületet szereznek!“

A' Courier pedig Aug. 15d. imígy fejezi ki magát ugyancsak a' Spanyol Ministeriumról: „A' hétfői Párizsi leveleink, kivévén az új Ministerium' betöltését, kevés nevezetes dolgot foglalnak magokban. Ferdinánd Király talált végre ollyan emberekre, kik készek Spanyol Ország' igazgatását, becsületek' veszedelmeztetésével magokra vállalni; azonban meg lehet, hogy midőn éppen rólok irunk, már megszün-tek minisztereskedni. Nem is képzelhető az Igazgatás az Orzágnak illy megbom-lott állapotjában; mert ha szinte bé van-nak is név szerint némelly hivatalok tölt-ve, 's azoknak folytatása munkába vétet-nék is, ki engedelmeskedik ott, hol min-den parancsolni akar? Hol veszi p. o. a' Hadi-miniszter a' hatalmat csak arra is, hogy egyetlenegy Regimentet mozdíthas-son meg, ha csak éppen ínye szerint nincs parancsolatja a' Regimentnek? Mel-lyik tartomány, vagy kerület ügyel a' bel-ső Minister instructioira? A' polgári had-lármái közt nem hallik az auctoritás' szá-va, vagy ha hallik is, megvettetik. Akár-milyen Ministerium szerkeztetik is egybe, csak hamar által fogja az látni erőtlensé-gét, 's munkálkodhatására nem lévén ha-talma, az okosság fogja neki tanácsolni, hogy legalább a' felelés terbének vesze-delme alól vonja ki magát. Így volt Fran-czia Országban, 's így leszen mindenütt hol a' revolutzió feloldozza a' társaság hel-ső elementumait. Az, anarchia' hullámai sokkal nagyobb erővel tódulnak ekkor elé, hogy sem az auctoritásnak rendes gátjai feltartóztathatnák. Csupán mikor már min-

dent elborított a hullámok árja, akkor lehet próbát tenni az iránt, hogy az elmult pusztítások meggyógyítottassanak 's a még jöhető megakadályoztathassanak."

A Király kevés időre Eskuriálba és St. Ildefonsóba akart menni, de az állandó Cortesek Deputatiójának 's a Státustanácsnak megegyezését ki nem nyerheté.

A Linea- és Militzia-seregek úgy a Parasztság közt is, kik a Júl. 7d. dicsőséges viadalban (Madrid útszáin) részt vettek, emlékpénz osztatott ki, mellynek egyik felén a kinyitott Constitutzióskönyv, másik felén ez az irás látszik: Az 1822 Júl. 7d. emlékezetes viadalért.

Az Aug. 8d. elkéselt tudósítások, mellyeket egy portyászó Royalista seregtől feltartóztatott Kurirnak kellett volna hozni, csakugyan megérkeztek Párizsba. A Privát-leveleket szabad útra bocsátották a Royalisták; az Igazgatóság leveleit az Apostoli Juntának küldötték; az Ujságokat pedig és Journálokat megegették.

A Gazetté de France egy levelet közöl Barcelonából Aug. 7dikéről, melly szerint Cadix elibe egy kereskedő Flotta érkezett Havannából, 's egy hajóján az útnan 29 ember holt-még sárga hidegben. Mellyért is az egész hajósnép Mahónba igazittatott, 's ezen megboszszañkodván, fellázadt, erővel kikötött, 's így bévitte Cadixba a sárga hideget. A hír azonban kétségesnek látszik, egy Madridból Júl. 29d. indult levélből ered, honnan az újabb levelek semmi effélet nem említenek. (Különben említik az Éjszakamerikai levelek, hogy Havannában kiűtött a sárga hideg). Ellenben az Echo du Midi nyilván mondja Aug. 14d., hogy Barcelonában nem lévén veszedelmes az egész állapotja, az eddig volt közösülés csakhamar helyreállhat. — A több tudósítások ide

mennek-ki: Úgy hallik, elfoglalták Manserát a Royalisták. Mirallesnek Lerida ellen tett czélzása füstbe ment; maga sebet kapott, fija megöletett. Ezen hírré Puycerdából a Trappista Aug. 2d. segítségére ment. A Royalisták egyéb vesztéseiről halgat az Echo, hanem azt beszéli, hogy a Constitutziósok Leridában a Püspököt, három Canonokot 's ugyan annyi Papot felakasztottak, minthogy Leridának feladása iránt alkudoztak a Royalistákkal; Barcelonában is sok Papokat felakasztottak 's a t. Bizonyosnak látszik ellenben, hogy az Insurgensek két constitutziós fogoly Spanyolt Vallst és Sardát (utóbbi hajdan Bounaparte József szolgálatjában volt) magoknál hordott irásaikért Seo de Urgelben agyon lövették.

A pártosok iszonyú dühössége 's egyzersmind félelme, a Valladolidi Patriciának a Cortesek állandó Deputatiójához intézett adreszéből világos, mellyben ezek mondatnak:

„A legveszedelmesebb 's törvénnel né nem érhető ellenkező a Király; egyedül a Cortesek tarthatják hatalmának néro serpenyőjét. A Királyt — ki a hecstelen rágalmozóknak vagy inkább az idegen intrigáknak áldozatja, mellyek veszedelem örvényébe buktathatják — a Királyt tartják a köz vélekedés, a közönséges levelek, a halállal küzdő szerencsétlen Gárdáknak borzasztó szavai, mind öt tartják azon iszonyú öszveesküvés fejének, mellyen a Spanyol vitézség kevéssel ez előtt fényes dicsőséggel győzedelmeskedett. Tudni kell azt a Királynak, hogy felséges nevét illy mocsok bélyegezi, 's még sem teve mind eddig legkissebb lépést is maga megtisztítására.“

„Miként lehet elejét venni a Nemzet bizodalmatlanságának? miként lehet a

rendszerintvaló törvényekkel eleget tenni a dolgoknak mostani állásában, oly időpontban, mikor a polgári visszavonás legfőbb grádusára hágott, 's mikor az Ország határszéleit nyilván fenyegeti egy idegen hadi erő? Vallyon a Ministereknek felelet terhé alatt lételek, 's a törvény előtt sérthetetlen hatalom szolgálhatnak e elégséges kezességül? egy olly hatalom, melly számtalan kincsről disponálhat; — melly nálunk még mintegy isteni nimbussal van körülvéve, 's Éjszaka hatalmas Despotája csábításának 's fenyegetődzéseinek áldozatja, 's talán azoknak organuma?"

Nehéz hinni, hogy az illy heves beszéd ne valami katastrophenak előljáró postája legyen.

Nagy Britannia és Irlandia.

Aug. 17d. vették hírét Londonban, hogy a Király Aug. 14d. délutáni 2 óra körül egy dörgések között ért a Leithi (Edinburghi) kikötőbe. Ezerekre ment a száma az elibe hajókázóknak; de minthogy az eső erősen esett, más napra halasztotta bemenetelét Ő Felsőge. Különbözn alkalmasint csak hamar még a kikötőbe értésére esvén majd a Lord Londonderry halála, hihetőképen még továbbra halasztja a bemenetelt.

Herczeg Wellington, Aug. 17d. délután viradó éjjel jött meg Londonba 's tüstént Combe-Woodba ment Lord Liverpoolhoz. Több Londoni levelek úgy vélekednek, hogy a Herczeg menne Marquis Londonderry helyett a szárazon tartandó Congresszusra.

Párizsból Aug. 24d. indult levelek, Aug. 20diki tudósításokat közölnek Londonból. Marquis Londonderry pompás temetése azon nap esett. Elvégeztetett ugyan, hogy a czeremónia olly együgyü-

en menjen végbe a mint csak lehetséges; mindazáltal az önként kísérek serege nagy és fényes volt. Minden Miniszterek, igen sok Pairek, csaknem minden Igazgatószéki tisztviselők, a Lord-Major 's igen nagy számú fő rangú személyek jelentek meg, a megholtnak Londonban jelen volt rokonin kívül. A külső Nagykövetek és Követek megjelentek a Westminsteri Apátságban, 's sokan fekete selyem tiszttövel. A halotti pompa az Anglicana Ekklézsia szertartásai szerint ment végbe.

John Inglis Úr az Indiai társaságnak egyik Directora, 's az Inglis, Ellice és Comp. társa életének 73d. esztendejében agyon lötte magát. Az Esküdteknek a felőle az ítéletek, hogy magagyilkosságát lelki zavarodása okozta.

Irlandiának egyik déli részében ismét mutogatják magokat az erőszakoskodásnak és törvénytelen Despotismusnak jelenségei, 's úgy látszik hogy a kemény büntetések 's az éhség által csak félbeszakasztattak, de egészen el nem nyomattattak. A Cork-Advertiser Aug. 6d. egy tudósítást közöl Brandonból Aug. 5dikéről, mellyben a mondatik hogy Generalis Rock (melly névvel gyakran élnek az Insurgensek) bárom szomszédságbeli templomokra olly czédulákat ragasztatott fel, mellyekben megtiltatik hogy tizedet és taxákat senki se fizessen.

A legújabb Londoni levelek Aug. 19d. és 20dikáról jelentik, hogy a Király Aug. 15d. délben tartotta bemenetelét Edinburgba, 's délután két órakor vette a Marquis Londonderry haláláról a szomorú hírt, melly nagyon meghatotta. Az azon napra rendelt nagy vendégség tüstént elhalasztott 's Ő Felsőge csupán ötöd magával ebédelt.

Az Irlandia Vice Királyra, Marquis Wellesleyre is olly erővel hatott Aug.

14d. estvéjén a' Lord Londonderry halálának híre, hogy több minútáig elállott a' szava.

Francia Ország.

XIV Lajos állóképe, mely öt lovon ábrázolja, elkészült 's a' győzedelmhelyre megérkezett, hol Aug. 25d. nagy pompával felállítatik.

A' Német Országi Correspondens szerint Aug. 12d. indúlt Marseilleből Böning Hadnagy vezérlése alatt a' Philelleneknek nyolczadik csapata, mely 20 Németből 's 10 Görögből áll, St. Jean Paptista nevű hajón Görög Ország felé.

Orosz Birodalom.

Petersburgi közönséges levelek így irnak Aug. 10d.: „Császár Ő Felsege f. h. 16d. indúlt Varsóba, hol kevés ideig mulatván, Bécsbe megyen (Itt Ő Felsege Sept. 7dikére váratik).

Egy birtokos a' Tauri Tartományosrályban, ki 1819ben holt-meg, 23,000 Rubel Bank-Astignatio jövedelmet behozó jószágát, egy olly jóltéví intézetre hagyta, mellyben 50 beteg, szegény, öreg mind két nemen lévő személyek különösen pedig sebjeik 's öregségek miatt elbocsátott katonák tartassanak. Ő Felsege a' Császárné Anyja vette oltalma alá az intézetet.

Cseh Ország.

A' Prágai Ujság Aug. 27d. „Ő Cs. K. Fő Herczagsége Ferencz Károly Vársárnap Aug. 25d. az isteni tisztelet után 11 1/2 órakor az ország Fő Udvarmestere Gróf Deym által a' férjfi nemen lévő Nemességet vezetteté maga elébe. Délben nagy ebéd volt. Delután a' katonai úzás próbatételeit nézte-meg Ő Cs. K. Fő Herczagsége. Estve a' Theatrumban öröm kiáltásokkal fogadtatott. Más nap délelőtt a'

hazai Muzemot, a' közönséges képegyűjteményt, a' vakok és szembetegek intézetét, a' Sz. Lorettói templomot 's a' Stranofi Stifitet; delután a' várerősségeket 's a' nevezetesebb katoná pontokat méltoztatta megtekintésére. Estve Theatrumba ment.

Sept. 2d. Bécsben, a' Státuspapirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 83 1/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. Conv. P. —; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. P. 105 5/8; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 forintért Conv. Pben —; Bécs Városi Banko Obligáziók 2 1/2 pCtmal 39 1/2; 100 forint C. Pénz 249 7/8 for. V. Cz. ban. — 1 Bank-Aktzia 884 f. C. P.

A' marhahúsnak fontja, Bécsben, Septemberre, ezüstben 8, V. Czédulában 20 xr.ra határozatott.

Magyar Ország.

Buda. Ő Cs. K. Fő Herczagsége Országunk Nádor Ispánja, 's Felseges Hitvese, m. h. 27d. delután, az Alsó-Magyar Országi Bánya Városokba tett útjokból ide szerencsésen visszaérkeztek. — Ugyan azon nap estvéli 8 órakor jött meg Ernest Ágoston Cumberlandi Anglus Kir. Herczeg, Ő Felsegének az Anglus Királynak testvére (szül. 1771), ki is a' K. Várba szállott 's néhány napokig itt fog mulatni.

Pozsonyban m. h. 22d. megholt Fő Tiszt. Zimányi Ignác Úr az ottani Káptalan' Prépostja; — Földeákon pedig Csanád Vármegyében, m. h. 23d. másodszeri szélütésben Mélt. Földeáki Návo y János Úr Cs. K. Tanácsos, 's a' nevezett T. N. Vármegyének Első Al Ispánja.

Debreczen. A' Reformátum Col-
légiumban a' Zsidó és Görög Exegesiseknek
Professzorsága Tiszt. T. Varga István
Úrnak Szikszói Predikátorrá léte olta meg-
üresülvén, azt interimáliter Tiszt. T. Er-
dei József Úr töltötte-bé, 's kötelessé-
gében olly példás szorgalommal, haszon-
nal 's szerénységgel járt-el, hogy mult
Aug. 12d. ugyan azon tanító-székre Ren-
des Professzorsznak választatott.

Észrevétel és Kérés

Nagybuzgalmu Iróinkhoz.

Valamint a' polgári köztársaságban
szükségképpen kétféle embereknek kell
együtt lenni, Törvénytévőknek és Tör-
vényt elfogadóknak: úgy a' Tudományok
szabad köztársaságát is Irók és irottat Ol-
vasók egyetértő felekezetei teszik. Mik
polgáriban a' Szenátorok, Patricziusok és
Czenzorok, azok a' Tudományosban az
Irók; mik amott a' Hazafiak, azok emitt
az Olvasók és Nemirók. Melly szerint a'
Tudományok szabad köztársaságában Iró-
kat illeti az elsőség mindenütt; illeti őket
Hazánkban is. 'S ki foghatná meg ama
Nemesbektől szives hódolását, kik éltek
drágalatos óráit lelki testi erejeket, sokszor
pedig — a' mi mindezeknél is becsesebb
— egességeket a' Tanulmányok' hazai Nyel-
ven-terjesztésére feláldozzak? kik, a' köz-
tiszteletnél egyéb hürre nem számolhat-
ván, kardot kötnek Nemzetünk nem cse-
kélyebb palládiuma őrzésére, mint miné-
mű Apostoli Szent Koronánk? Tudomány,
rang, tapasztaltság, mellyel illy ritka buz-
galmu Hazánkfiak előttünk diszeskednek,
ellentáthatlan adóztatja velünk nekik a'
legkülönösb tiszteletet. — Azonban, jól-
lehet Iróink legyenek a' Tudományok köz-
társaságában az Előljárók, de még azért

közöttök se Deszpota, se Diktátor senki
nem lehet. Amaz innét kizárva van, emez
tisztét a' közvélemény gyakorolja. Teljes
lelki szabadsággal birnak tehát abban a'
Nemirók szintűgy, mint az Irók magok,
's a' velek tüzlángal buzgó Hazafiak. Ha
panasz van rájuk, méltán várhatnak ki-
halgattatást, és bátran menthetik magokat:
ha viszont nekik volna nehézségek Előljá-
róik ellen, azt is szabad leszen szerénység-
gel előadniok, igazság-szolgáltatást és ha-
jaik orvoslását kérniök. Minthogy pedig
ezen Magyar szabad köztársaságában a' Tu-
dományoknak, a' Nemirók felekezete az
éppen, melly minduntalan vádoltatik, kis-
sebbítettik, a' nélkül, hogy az magát
menthetné, vagy mellette valaki Ügyvéd-
lőnek felállana: azért én, jóllehet Hivatalom
nem Ügyvédlés, az ő képekben kívánnék
egyszer felszóllamlani, 's nehézségeik elő-
terjesztése után, hol lehet mentvén is őket,
végre — ha kérésem méltány leend, —
számokra jövendőre igazságtevésért könyö-
rögni.

Ha mindazon Könyvek kezemnél vol-
nának, mellyek e legujabban lefolyt né-
hány tized Esztendőök alatt Magyar Irótól
Magyar számára irattak: állításimat kurtfők
felidézésével is bebizonyithatnám. De fa-
lusi lakos 's kisdéd Könyvtárom lévén, csak
keveset hozhatok fel azokból; és észrevé-
telimet is az általam megolvasott vagy vé-
gignézett Magyar Könyvekből ugyan, de
legközelebb még is csupán emlékezetem
csekély tárházából meritem. Ez pedig,
úgy véletem, nem csal-meg, midőn azt ál-
lítottam velem, hogy Nagy buzgó Iróinkat
tűzők két oly ballépésre ragadja el, mely
által az ellenfél tetszését meg nem nyer-
hetik. Egyik az, hogy önmagokban gyö-
nyörködve a' Magyar Literatura haladását
többre is teszik, mint a' való, 's annak
örvendeznek, a' mi kezdődik, de még

nincs mindenkép. Másik az, hogy szüntelen csak a pártfogó, Olvasó, adó-vető felet vádolják, mindegyre ezt okozván, hogy a Nemzeti Tudományos mivelség Országunkban már eddig odáig nem haladhatott. Mindkettőnek a figyelmes Olvasó elég nyomára akadhat Könyveinkben.

Elsőbbikét mi illeti: minden Nagy-buzgalmu Irónak azt kellene gyakran szemé elé tartani, hogy szerteszélyel a Hazában feles számmal vagynak olly Érdeemes Magyar Polgárok, kik csak csendes-buzgó, de annál lankadatlanabb Hazafiak; és hogy a szép Entuziasmus bátor valami kellemes ragadály, de még sem hathat el annyi szivet és olly könnyen, mint gondolnánk. Majd nem egyedül a fiatalság alkalmas erre. A magyar olvasásra most kapottak, az élteőbb Meczenások, — kiket éltek azon pontjában értt utól a Magyar Nemzet Tudományos elevenülése, melyben minden gondolkozássok módja már helyre ülepedett, és megfásult, — a heveskedést hideg vérrel tudják nézni; holott azért talán nem alávvaló Hazafijak, mint Nagy-buzgalmu Társaik: valamint sokszor a Vallásos elragadtatással szent székén beszélő Szónokot a kevésbé felmelegült képzelődésű halgató hidegen halgatja, holott azért szintoly jó Keresztyén lehet, mint Szónokja. Amazok osztán, midőn olvassák, mint emelik (portálják) ezek a már lettet, mint magasztalják saját végrehajtott dolgaikat, mint felkeresztelik Iróikat, ezt Magyar Virgilnek, amazt Horácznak, Schillernek; mint ígéri magoknak az arany jövendőket, mint irnak már is a következő Nemzetségnek: lehetetlen,

hogy magokban mind ezek iránt vagy unató kedvetlenséget ne érezzenek; vagy a dolgon nevetkőzve azt valamely Abderitai darabokhoz ne hasonlítsák. Ugyan is, nagyon kora még győzdelmi nótát fűni, még kevés ok van lelkendezni a jövőnek, s meglegedve nézni a már lettekre. Hogy szép izlésen tartó néhány eredeti könyveket, számosabb fordításokat mutathatunk; hogy vagyon nyomos Folyóírásunk; ez dicséretünkre válik; de mások dicsérjenek meg; mert mind ez még csak kezdet. Hogy verseinket kezdik már átaltevegetni Német nyelvre, ez csak kis gőz, mely nem szédíthet. Mennyi még a bézag! Hol van Remek-Éposz, eredeti? Hol szomorú játék? Hol a tökéletes Szókönyv? Hol a Kiaszszikusok javának töbféle fordítása? Hol a Népköltők serege és a humorista Irók? S hát még a mélyebb tudományú könyvek! Ha valaki látni akarja elevenen mekkora Földkép kerekednék a Magyaroknak, Tudomány mezején tett, eddigi hódításaikból: egyebet ne tegyen, csak vegye elő a Külföld' Literaturájának Évkönyveit, s a más Országokban időről időre megjelenő könyvek laistromát, és fogja látni szegénységünket. Üsse-fel p. o. — a mit legközelebb ér, — a Morgenblattot; egész esztendei folyamotokon, elvéve bár ha fordúl-elő benne a Magyar Literaturáról holmi! A Bécsben legközelebb, 1822ben (Dr. Sártori által iratott) Házi Kalendáriumban pedig a Magyar Literatura mely piczinyke cikkelyt téssen! Valóban felédhetünk nagyra lenni Irásinkkal.

(Bérekesztése következik.)